

INFOs redaktion:

Ansvarshavende redaktør:
 Underdirektør Ane Marie Christensen
 ☎ 33 33 10 75
 E-mail: anem@unibank.dk
 Unibank

Øvrig redaktion:

Revisor Louise Brouer
 ☎ 33 33 57 27
 E-mail: boyer@unibank.dk
 Unibank

Revisor Bente Hallberg
 ☎ 33 75 64 08
 E-mail: beh@post.dk
 Post Danmark

Revisor Kåre Hove Kristensen
 ☎ 33 44 55 75
 E-mail: krkr@danskebank.dk
 Danske Bank

Specialkonsulent Tina Møllerup Laigaard
 ☎ 33 92 91 94
 E-mail: tml@oes.dk
 Økonomistyrelsen

Revisionsdirektør John Tyrrestrup
 ☎ 43 86 49 34
 E-mail: john_tyrrestrup@fdb.dk
 FDB

Intern revisor Louise Claudi Westh
 ☎ 33 42 1780
 E-mail: lcw@nykredit.dk
 Nykredit

Revisor Pui Fong Yau
 ☎ 44 42 11 49
 E-mail: pfy@novonordisk.com
 Novo Nordisk

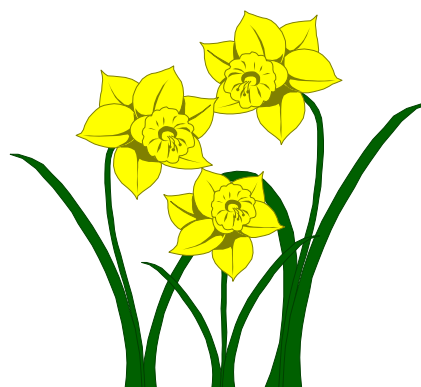
Synspunkter, der kommer til udtryk i medlemsbladet, behøver ikke nødvendigvis at svare til bestyrelsens opfattelse eller være udtryk for foreningens officielle standpunkt.

“Illustration©MadsBerg2000”

Indhold:

Leder	2
Redaktøren	3
Nye medlemmer	4
Kursuskalender	6
Månedsmøder i IIA	6
Koordinering af ERFA-grupper	7
Information fra IIA i Orlando	8
Anmeldelse af Told•Skats hjemmeside	8
Væsentlighed og risiko i staten	9
Revisionsvejledning 21 om besvigelser	11
Besvigelser er en forretningsrisiko	14
Bagsmækken	17

Redaktionens adresse
 IIA INFO
 c/o Post Danmark
 Vester Farimagsgade 31
 1606 København V

Lederv/ *Kåre Kristensen***Besvigelser – et følsomt emne**

Nogle af de ældste skriftlige overleveringer i menneskehedens historie beskriver, hvorledes besvigelser i form af organiserede tyverier fra pakhuse fandt sted. Så, på trods af, at besvigelser givetvis optræder i nye og stadigt mere komplicerede udgaver, så er nogle af de grundlæggende forudsætninger for besvigelser, nemlig grådighed, arrogance og ofte uvidenhed hos enkeltpersoner eller grupper af mennesker bestemt ikke nye bestanddele af den menneskelige natur.

Derfor er det tankevækkende, hvor berøringsangst man i mange virksomheder fortsat synes at være overfor besvigelser. Naturligvis kan ingen virksomhed forventes at give en færdig opskrift på, hvor eventuelle svage steder i organisationen eller den interne kontrol findes, men til gengæld kunne eksempelvis en øget grad af åbenhed omkring det forhold, at besvigelser faktisk finder sted og ikke mindst afsløres givetvis have en stærk præventiv effekt. I øvrigt en åbenhed som besvigelserguruen Mike Comer stærkt advokerede for i sit foredrag på IIA's seneste årsmøde.

Men angående interne besvigelser ("employee fraud"), så er det som om man i mange virksomheder ønsker at tro, at den kreativitet og virkelyst, som alle virksomheder værdsætter hos medarbejderne, ikke også kan anvendes i en mindre 'heldig' retning. Det viser sig desværre ind imellem, at dette er en forkert antagelse.

Således har de fleste moderne virksomheder nøje beskrevet og aktive politikker for medarbejdere med alkohol- eller misbrugsproblemer, politik for aids-ramte medarbejdere m.m., men angående besvigelser er erkendelsen og dermed den holdningsmæssige forebyggelse relativt lav.

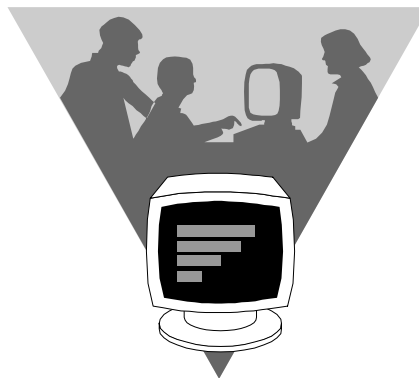
Redaktionen har forsøgt at gøre dette nummer af INFO til et temanummer om besvigelser, men det har ikke været særlig let at få bidrag om emnet – måske på grund af det ovenfor anførte. Læserne må 'nøjes' med to i øvrigt udmærkede artikler om emnet ud fra en mere generel/teoretisk synsvinkel –

og kan så se frem til månedsmødet i IIA d. 26. april, hvor der vil være indlæg om revisionsvejledningen om besvigelser og indlæg om, hvordan besvigelser håndteres i praksis.

Man skal herudover have for øje, at besvigelser ikke kun begås af gennemført kriminelle medarbejdere, men også af mennesker, som af den ene eller anden mere eller mindre selvforskyldte grund er havnet i en situation, hvor en besvigelser synes som en mulig løsning, og måske endda en sidste 'udvej', der kan synes relativt ufarlig for en måske økonomisk presset medarbejder. Forebyggelse af, at denne tankegang opstår, bør være en vigtig del af personalepolitikken i enhver ansvarlig virksomhed! Stregen i sandet og konsekvenserne af at overtræde denne bør være så klar som mulig for alle i en organisation. I den forbindelse må det ikke glemmes, at der er en stor risiko for en menneskelig tragedie i kølvandet på det, der må være noget af det værste, der kan overgå nogen i arbejdslivet: At blive afskediget for en besvigelser.

-----000-----

INFO fejrer med dette nummer jubilæum, idet det er 5 år siden, at første INFO udkom. Det eneste redaktionsmedlem som har været med hele vejen, Tina Møllerup Laigaard, har i den anledning skrevet en jubilæumsartikel, hvor det bl.a. pointeres, at rigtig mange har bidraget med artikler i tidens løb – sådan håber vi i redaktionen, at det også vil være i fremtiden!

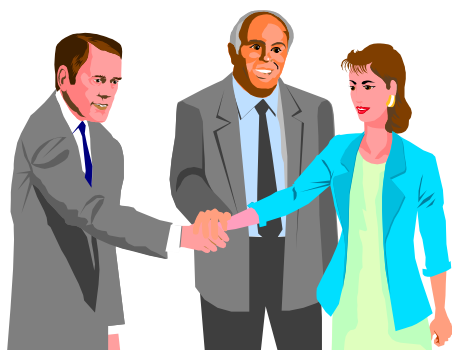

Redaktøren

INFO's redaktionsudvalg har desværre måttet sige farvel til et af vores redaktionsmedlemmer vicerevisionschef Gert Stubkjær, Codan Forsikring. Gert har været med i 3 år og ønsker at udtræde af redaktionen, fordi hans job som vicerevisionschef p.t. optager al hans tid. En stor tak til Gert for hans fine indsats for INFO.

Vi er imidlertid så heldige, at vi kan byde velkommen til to nye redaktionsmedlemmer. Kåre Hove Kristensen fra Revisionsafdelingen i Danske Bank og Louise Brouer fra Revisionsafdelingen i Unibank.

Kåre er 35 år og oprindeligt bankuddannet. Efterfølgende har Kåre gennemgået Finansrådets uddannelse i intern revision og har samtidig været ansat i Fonds- og Depotrevisionen samt Udlandsrevisionen, herunder et halvt år i Luxembourg. Louise, der er 30 år, er cand. merc. aud., har gennem de seneste 4 år været ansat i Finansrevisionen.

INFO har 5 års jubilæum

Af cand. merc. aud. Tina Møllerup Laigaard, Økononmistyrelsen

Første nummer af IIA-INFO blev udgivet i januar 1996, så med dette nummer kan IIA-INFO fejre 5 års jubilæum! Tillykke!

Målsætningen med bladet udtrykte formanden Søren Kongsbo således i "Lederen" i januar 1996:

"Enhver forenings hovedformål må være at tjene medlemmernes interesser og foreningens formål. For at opfylde dette bedst muligt mener jeg, at det er vigtigt foreningen etablerer et talerør til og fra medlemmerne."

Videre anføres i "Redaktøren" af daværende redaktør, revisionschef Thorkild Jakobsen, at IIA-INFO ikke skulle erstatte de månedlige nyhedsbreve, men at INFO skulle dække andre former for informationsbehov hos medlemmerne.

Dengang som nu, er redaktionen meget interesseret i en direkte og konstruktiv debat med medlemmerne, dette har dog ikke præget INFO i væsentlig grad. Men hvor der måske har manglet debat så har der ikke manglet indlæg til INFO. Dette i form af anmeldelser af IIAs kurser, af månedsmøder eller som nu af hjemmesider.

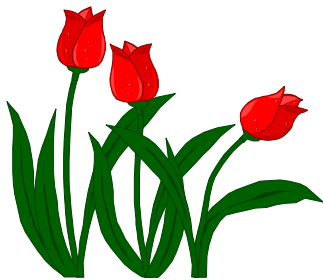
Ens for alle disse indlæg er, at de er skrevet af medlemmer eller medarbejdere hos medlemmer, og at forfatterne ikke har modtaget noget vederlag udover tak, i de senere år dog også et par flasker vin. Der er ingen tvivl om, at uden forfatternes velvillige indstilling havde INFO ikke kunnet fungere, så hermed skal lyde en tak fra redaktionens side for de mange indlæg, der gennem årene har været bragt i INFO.

Det er stadig bladets målsætning at være talerør til og fra medlemmerne, men indholdet er siden 1996 blevet udvidet. Således er INFO i dag ikke kun information til og fra medlemmerne, men indeholder også aktuelle artikler af faglig karakter, og der har i nogle numre været artikler omkring et bestemt tema, ligesom der i dette nummer er et tema om revision af svig og bedrageri. Også til INFOS artikelforfattere skal der lyde en tak.

At bladet siden 1996 har ændret sig, er man ikke i

tvivl om, når man står med første nummer i hånden. Såvel indholdsmæssigt som layoutmæssigt er der sket udvikling. Men redaktionen har også udviklet sig fra at bestå af 4 medlemmer: Thorkild Jakobsen, Frede Bech Poulsen, Nina Belcaid og undertegnede. Til i dag at bestå af 8 medlemmer: Ane Marie Christensen, John Tyrrestrup, Bente Hallberg, Pui Fong Yau, Louise Brouer, Louise Claudi Westh, Kåre Hove Kristensen og undertegnede. En bredt sammensat redaktion, som på mange måde afspejler sammensætningen af foreningens medlemmer. Redaktionens udvidelse til det dobbelte skyldes for en del den øgede fokus, der i dag er på at bringe aktuelle artikler med faglig kvalitet. En udvikling vi som redaktion er både glade for og bevidste om, og som vi håber du som læser har glæde af.....hvis ikke hører vi meget gerne fra dig.

Så tillykke til foreningen og til bladet med de 5 år!

Redaktionen i arbejde:

Fra venstre ses 5 af redaktionens 8 medlemmer: Kåre Kristensen (Danske Bank), Bente Hallberg (Post Danmark), Ane Marie Christensen (Uni- bank), Louise Brouer (Unibank) og Pui Fong Yau (Novo Nordisk).

Nye medlemmer

INFO byder velkommen til:

Revisor Kåre Hove Kristensen
Danske Bank.

Statsaut. revisor René Schierning Lundgren
Ernst & Young.

Statsaut. revisor Erik Ingvarsen
Ernst & Young.

Revisionschef Bo Lykke Frandsen
Dansk Landbrugs Grovvarerelskab.

Souschef Niels Omann
DSB.

Intern revisor Aksel Mortensen
Djurslands Bank

Intern revisor Per Zeilich Hald
Sydbank

Aktivitetsskalendar

I den kommende periode er der planlagt følgende aktiviteter:

26. april 2001

Månedsmødet har to punkter:

- Nuværende og kommende vejledning om bevisgelser ved statsautoriseret revisor Sven Carlsson, KPMG
- Præsentation af Security Danmark, herunder håndteringen af intern kriminalitet - ved afdelingsdirektør Carsten Lund, Unibank.

14. juni 2001

årsmøde

6. september 2001

månedsmøde

25. oktober 2001

månedsmøde

29. november 2001

månedsmøde

Foreningen sender indbydelser ud ca. 2 - 3 uger før møderne afholdes.

Tilmelding til månedsmøder skal foretages til:
Bente Christensen, Post Danmark, Intern Revision,
☎ 3375 6402 eller
FAX nr. 3332 9010 eller
E-mail: bcc@post.dk
senest mandagen før afholdelse af månedsmødet.

CIA-eksamen

Foreningen har modtaget indbydelse til Review Courses for CIA Examinations fra Management Audit Ltd i England.

Kurset omfatter CIA part I-IV og CCSA (Control Self Assessment), og det afholdes fra 1. oktober til og med 5. oktober 2001.

Der kan tilmeldes separat for hver enkelt dag og prisen pr. dag er £ 352.50. Kurset indeholder daglige prøveeksamener/tests, der efterfølgende vil blive diskuteret som gruppearbejde. Efter kurset vil deltagerne modtage et forslag til plan for selvstudier. Der indgår en let frokost hver dag, men udgifter til rejse, hotel og forplejning i øvrigt påhviler den enkelte deltager. Kopi af indbydelse kan rekvireres hos Bente Christensen, se ovenfor.

Konferencer

IIA's internationale konference i Buenos Aires 2001 *24. - 27. juni 2001*

IIA's 60. internationale konference holdes i år i Buenos Aires i Argentina i dagene 24.-27. juni. Temaet hedder "Globalization and Diversity: An Auditor's Odyssey". Det er et meget spændende og interessant program med mulighed for at vælge mellem 6 forskellige emnerækker.

Flere detaljer om konferencen kan læses på
HYPERLINK <http://www.theiia.org>
eller

HYPERLINK <http://www.iaia.org.ar/ba2001.htm>

Norges Interne Revisorers Forening afholder :

Internrevisjonskonferanse

*7. - 9. maj 2001,
Rica Park Hotel, Sandefjord,
Norge*

Flere detaljer om konferencen kan læses på foreningens hjemmeside:
HYPERLINK <http://www.iaa.dk/konferencer.HTM>

Kursuskalender**Intern revision**

Modul 1 29. - 30. marts 2001

Modul 2 23. - 24. april 2001

Statistisk revision 27. - 28. september 2001**IT- revision**

Modul 1, 2 og 3 Forår 2002

Operationel revision Forår 2002**Formidlingsteknik** Kontakt Tage Rasmussen**CIA-eksamen** Kontakt Tage Rasmussen**Målrettede kurser** Efter aftale

Tilmelding kan foretages på skemaet i kursuskatalogets sidste side eller på IIA's hjemmeside.

Månedsmøder i IIA

Siden INFO nummer 16 har der været afholdt to månedsmøder i foreningens regi. Den 7. december 2000 var det Revision af Københavns Kommune ved Revisionsdirektoratets direktør Jan Christensen og en gennemgang af ISS's koncernrapportering ved Vicedirektør Pernille Fabricius og Financial Systems Manager Steen Christensen, begge ISS. Mødet den 15. marts 2001 handlede om oplægget til den nye Årsregnskabslov, der blev gennemgået af professor Jens Oluf Elling.

Det var spændende at høre om revisionen i Københavns Kommune. Der er virkelig tale om en revisionsafdeling, der har gennemgået en rivende udvikling og i dag fremstår yderst kompetent og professionel. Koncernrapporteringen i ISS kaldte også på beundring. Magen til effektivitet skal man vist lede længe efter. De fleste virksomheder kunne her lære noget.

På mødet i marts mødte deltagerne en veloplagt Jens Oluf Elling, som formåede at give emnet meget interessante vinkler. Det var helt tydeligt, at vi her mødte en foredragsholder, som er dybt inde i emnet, og som kender lovens tilblivelseshistorie i alle detaljer.

Professor Jens Oluf Elling

Begge møder, som var velbesøgte, blev holdt i Ingeniørforeningens smukke mødelokaler på Kalvebod Brygge. Uanset, at der nu efterhånden har været afholdt en række møder i det nye byggeri, så nyder man hver gang både lokaler og udsigt - måske særligt det sidste.

Udsigt fra Ingeniørforeningens Mødecenters mødelokale på 2 sal.

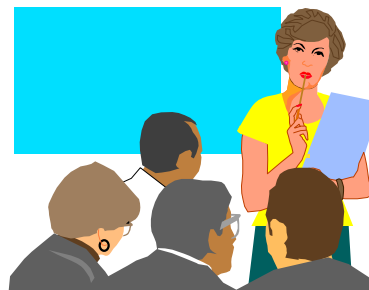
Koordinering af ERFA-grupper

Foreningen hører gerne om interesse for oprettelse af ERFA-grupper, og vil så kunne bistå med oprettelsen. Henvendelse kan ske til Tina Møllerup Lai-gaard, Økonomistyrelsen på mail tml@oes.dk

Erfagruppe vedrørende revision af finansielle instrumenter

Som bekendt er finansielle instrumenter et komplekst område i en virksomhed, og revision heraf kan være en jungle. Skulle nogen være interesserede i at deltage i erfaringsudveksling vedrørende revision af finansielle instrumenter vil redaktionen hermed gerne tage initiativ hertil.

Kontakt Louise Claudi Westh, Intern Revision, Nykredit på mail lcw@nykredit.dk

Information fra IIA i Orlando

Hvis vore læsere ønsker nærmere oplysninger om kurser og seminarer, som IIA i Orlando afholder, kan oplysningerne fås via internettet på: www.theiia.org under "training" sektionen.

Oversigten viser måned for måned, hvor de forskellige kurser og seminarer afholdes.

Der er også udgivet et meget detaljeret og informativt kursuskatalog: The Learning Center Catalog - Building a Framework for the Future.

Kataloget indeholder informationer om: Seminars, Conferences, The IIA Bookstore and Certifications. IIA tilbyder således 36 forskellige kurser/seminarer indenfor revision, intern kontrol og IT. Kurserne varer fra 1½ dag til 5 dage og afholdes alle i USA.

Anmeldelse af Told•Skats hjemmeside

Af intern revisor Nina Belcaid, Unibank A/S

Udviklingen i dagens samfund går i retning af at virksomheder og borgere i højere grad betjener sig selv, mens opgaven for myndighederne går ud på at stille information, systemer og services til rådighed. Samfundet bevæger sig i retning af digital selvforvaltning.

Det er ordene fra Told•Skats vision om danskerens adgang til digital selvforvaltning. Men det er andet og mere end bare ord. Told•Skat har nemlig fået opbygget en særdeles overskuelig og brugervenlig hjemmeside på adressen [HYPERLINK http://www.toldskat.dk](http://www.toldskat.dk).

Der er gjort meget for at få fremstillet en hjemmeside, der tilgodeser de meget forskellige brugeres behov. Således kan man bruge Told•Skats hjemmeside på sin helt egen måde, alt afhængig af om man er skatteborger, virksomhedsejer, revisor eller journalist. Forsiden er opdelt i tre forskellige brugerprofiler:

- Borger
- Virksomhed
- Rådgiver

Med den nye side henvender Told•Skat sig målrettet til forskellige brugere i stedet for bare at gøre en masse oplysninger tilgængelige. Det betyder, at hjemmesiden er forskellig alt efter, hvem der bruger den. Hvis man "klikker" sig ind på borgersiden, får man f.eks. kun de oplysninger, der er relevante for borgere.

Under "Aktuel information" i det store hvide felt på forsiden kan man finde nyheder fra Told•Skat. Her fortæller Told•Skat løbende om, hvad der rører sig lige nu på skatteområdet. Det er f.eks. her, man hurtigt kan finde oplysninger om forskudsopgørelsen, selvangivelsen og årsopgørelsen, men der tages også andre aktuelle emner op. Det hvide felt indeholder også en særlig del, der henvender sig til pressen. Her kan journalister hente baggrundsstof, faktuelle oplysninger og nyheder om Told•Skat.

Som på mange andre hjemmesider af nyhedsformidlende karakter, vil der om få måneder også her være mulighed for at tilmelde sig Told•Skats abonnementservice. Det betyder at man automatisk vil blive underrettet pr. e-mail, når Told•Skat udsender nye versioner af vejledninger, meddelelser, juridisk information, pressemeddelelser osv. Abonnementsordningen er gratis.

Det burde være overflødig at sige at hjemmesiden også er udstyret med generel information om Told•Skat, hjælpe- og søgefunktion, læserbrevkasse, FAQ (frequently asked questions), adresser på myndigheder osv.

Alt i alt et prisværdigt initiativ fra Told•Skat, der muliggør informationsformidling af tungt tilgængeligt stof på bedst mulig vis.

Væsentlighed og risiko i staten

– eller ”Hvor er bajerne?”

Af cand. merc. aud. Tina Møllerup Laigaard,
Økonomistyrelsen

”Hvor er bajerne?” et sært men for mig værdifuldt udtryk. Et udtryk jeg først som revisor og siden som konsulent for statens controllernetværk er kommet til at holde af og anvende meget. Men for udenforstående er det umiddelbart ret uklart hvad der er gemt bag dette lidt nedladne udtryk.

Udtrykket stammer fra min tid som ”ung revisor” i et af Danmarks store revisionsfirmaer. Min ”manager” i* yndede at stille spørgsmålet ”hvor er bajerne?”. I starten troede jeg at man drak?! Men hurtigt gik det op for mig at det var tale om noget helt andet. Manageren talte om væsentlighed og risiko! Kunne man ikke ”finde bajerne” så kunne man ”nøjes” med et minimumsniveau af revisionshandling, men inden man nåede ”dertil” skulle man lige overveje ”hvor bajerne var?”, d.v.s. overvejelser om væsentlighed og risiko, som jo var/er altafgørende for revisionens udførelse.

Men hvad indeholder begreberne væsentlighed og risiko eller hvordan ”finder man bajerne?” og så i staten.....

Revision i staten

For at begynde med begyndelsen så er væsentlighed og (revisions-)risiko defineret utallige steder og i utallige former, men jeg har valgt at tage vise uddrag fra FSRs revisionsvejledning nr. 1 som definerer begge begreber:

Afsnit 4.2

Væsentlighed skal vurderes såvel ud fra regnskabet helhed som dets enkelte dele. Revisor fastsætter væsentligheden ud fra en vurdering af, hvilke forhold der forventes at påvirke regnskabslæserens bedømmelse af regnskabet.

Afsnit 4.3

Risikoen for, at der forekommer væsentlige fejl i regnskabet, kan opdeles i risikoen for:

- at fejl opstår (iboende risiko)

- at fejl ikke forhindres eller rettes af den interne kontrol (kontrolrisiko)
- at fejl ikke opdages under revisionen (opdagelsesrisiko).

Den samlede risiko betegnes revisionsrisikoen, der udtrykker risikoen for, at revisors konklusion i revisionspåtegningen er forkert.

Hvordan væsentlighed og risiko nærmere håndteres siger vejledningen ikke noget om, men ét er sikkert, indholdet i væsentlighedsbegrebet afhænger af ”øjnene der ser”. Dette kan illustreres ved at spørge en række tilfældige personer om hvor store fejl, de mener, er tilladelige i statsregnskabet? De fleste ”almindelige” personer vil sige ”ingen”! Men som revisor ved man at det er fysisk umuligt at sikre et regnskab mod fejl fuldstændigt!. Eller at revidere så ”dybt” at man er 100 % overbevist om at alle fejl er opdaget!

Væsentlighed og risiko anvendes i planlægningen og udførelsen af revision af regnskabet, d.v.s. til at afgøre hvilket omfang og indhold revisionshandlingerne bør have. Herunder hvor stor en stikprøve revisor bør tage for at opnå den såkaldte ”begrundede overbevisning” om at regnskabet er retvisende, hvilket jo også statsregnskabet skal være.

Væsentlighed kan antage to former, den kvantitative – også kaldet væsentlighedsniveauet – og den kvalitative. Væsentlighedsniveauet er det tal som sammen med opdagelsesrisikoen anvendes til fastsættelse af stikprøvestørrelser. Når dette tal fastsættes ved revision af virksomheder i den private sektor, er der en række ”regneregler” ud fra hvilke revisor kan beregne et væsentlighedsniveau. Men dét er ikke tilstrækkeligt, revisor bør v.h.a. sin professionelle dømmekraft og sit kendskab til virksomheden afgøre om det beregnede tal er fornuftigt og eventuelt skønne sig videre frem til det endelige væsentlighedsniveau.

De mere objektive beregningskriterier tager udgangspunkt i flere elementer i regnskabet f.eks.:

- Omsætning
- Resultat før skat
- Balancesum
- Egenkapital

Væsentlighedsniveauet beregnes så udfra mellem 1 og 10 % af størrelsen af disse elementer.

I staten er dette ikke muligt.....blandt andet er regnskabsprincipper og virksomhedernes formål anderledes. Væsentlighedsniveauet må nødvendigvis fastsættes på anden vis. De to metoder som jeg hovedsagelig har benyttet har været enten 1 % af regnskabsområdets størrelse, svarende til størrelsen af den population der skulle revideres. Eller en points-metode, hvor revisor gennem besvarelse af en række spørgsmål tildeler points som summeres. Udfra summen fastsættes væsentlighedsniveauet som enten lav, mellem eller høj, til brug for beregning af stikprøver.

Den sidste metode har den fordel at man kan indarbejde betragtninger om kvalitativ væsentlighed...f.eks. overvejelser om en fejl kan medføre kritik af området eller for den sags skyld af ministeren, om der er sket brud på interne kontroller, om der er sket ulovligheder, om rammerne for bevillingen er brudt og der er mange flere forhold som kan være væsentlige, men gældende for alle disse er, at det afhænger af den enkelte virksomhed hvad der er væsentligt. Nævnte metode er også anvendelig i forhold til fastsættelsen af risikoen....d.v.s. at risikoen fastsættes til lav, mellem eller høj og dermed kan der ske beregning af stikprøvestørrelse.

Anden anvendelse af væsentlighed og risiko i staten

Men det er ikke kun i revision at væsentlighed og risiko anvendes, også til brug for controlling og i forbindelse med tilskudsforvaltning kan begreberne anvendes når det skal afgøres på hvilke områder der bør ske kontrol henholdsvis opfølgning. Det skal her bemærkes at fokus for controlling i staten er såvel finansiel som ”non-finansiel”, d.v.s. at der i høj grad lægges vægt på opfølgning på mål og resultatkrav samt på interne kontroller.

I relation til væsentlighed og risiko kan controlleren eksempelvis udarbejde en matrix med angivelse af væsentlighed og risici for hver af den pågældende institutions forvaltningsområder. Det vigtige for controlleren er at vide hvilke af en institutions forvaltningsområder der har høj væsentlighed henholdsvis risiko for at sikre en tilstrækkelig og nødvendig kontrol og opfølgning på netop disse områder.

Det kunne være at der er behov for aktiviteter i form af revurdering af arbejdsprocesser og i særdeleshed sikring af beskrevne arbejdsprocesser, kva-

litetssikrende foranstaltninger i forbindelse med sagsbehandling, evaluering af enkeltstående forvaltningsområder m.v..

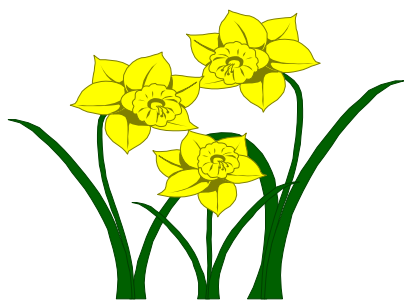
Også inden for forvaltning og tilsyn med de mange statslige tilskudsordninger (ca. 50 mia. kr. årligt) anvendes væsentlighed og risiko. Dette i særdeleshed til at vurdere hvilket indhold der bør være i lovforberedelse, administration, kontrol, tilsyn samt evaluering af tilskudsordninger indenfor et ministerområde. Det er klart, at der bør være mere tilsyn og kontrol af tilskudsordninger med høj væsentlighed – såvel beløbsmæssigt som kvalitativt – og høj risiko – eksempelvis p.g.a. omfanget af tilskudsmodtagere end med tilskudsordninger, hvor tilskuddet udgør et mindre beløb, som ydes til en veletableret og velfungerende selvejende institution.

Egentlige eksempler på anvendelsen af væsentlighed og risiko indenfor controlling og tilskudsforvaltning kan findes på Økonomistyrelsens hjemmeside www.oes.dk i publikationen "Controlling i staten".

Afslutning

Som det ses kan viden om "hvor bagerne er?" anvendes vidt og bredt uanset om målet er finansiel revision af statsregnskabet eller controlling af forvaltningsområder. Her er kun nævnt nogle af anvendelsesområderne, men der er ingen tvivl om at jo større bevidstheden er om væsentlighed og risiko jo flere anvendelsesmuligheder vil der formentlig komme til syne. Til sidst skal nævnes at spørgsmål og kommentarer er velkomne på tml@oes.dk.

1* Betegnelse for ledende revisor.

Revisionsvejledning 21 om besvigelser

Af revisor, cand. merc. aud. Louise Brouer, Unibank

Det har i en lang periode været en fremherskende opfattelse blandt revisorer i Danmark, at det ikke var revisors ansvar at afsløre besvigelser, heller ikke selvom de blev begået af ledelsen. Et synspunkt, som bl.a. har medvirket til forventningskløften, og som har været diskuteret meget i de senere år specielt i forbindelse med en række store erhvervsskandaler. Sidstnævnte har blandt andet medført en opblødning af synspunktet.

I forbindelse med Revisionsvejledning 1 om de grundlæggende principper for revision af regnskaber, som trådte i kraft i 1993, fastslås det i afsnit 2.7, at "Revisor skal tilrettelægge og udføre revisionen med henblik på at kunne tage stilling til, om regnskabet indeholder væsentlige fejl eller mangler." og i afsnit 2.8, at "Fejl eller mangler i regnskabet kan være utilsigtede eller tilsigtede. Tilsigtede fejl og mangler søges sædvanligvis holdt skjult eller tilsløret, og der er derfor en forøget risiko for, at revisor ikke opdager disse. En revision tilrettelagt og udført i overensstemmelse med god revisionskik kan derfor ikke hindre, at sådanne væsentlige fejl og mangler forbliver uopdagede."

Hovedbudskabet her er, at fejl og mangler omfatter såvel tilsigtede som utilsigtede fejl, og at revisors arbejde omfatter begge typer. Dette blev yderligere tydeliggjort med erklæringsbekendtgørelsen fra 1996, hvoraf fremgår, at revisor i et rimeligt omfang skal være opmærksom på besvigelser mv., som er af betydning for regnskabsbrugerne.

Revisionsvejledning 21 om besvigelser var første gang på dagsordenen på FSR's generalforsamling i maj 1997. Vejledningen blev dog ikke vedtaget ved den lejlighed pga. af betydelig modstand bl.a. fra en række af de store revisionsfirmaer. Først i 1999 blev vejledningen godkendt i dens nuværende form.

Internationalt har der eksisteret en revisionsvejledning om besvigelser i mange år og den danske vejledning er da også udarbejdet med udgangspunkt heri; uden dog at være identisk hermed. I det følgende gennemgås vejledningen i hovedtræk.

Definition af besvigelser

Besvigelser er i vejledningen defineret som "...tilsigtede handlinger eller undladelser, der fører til eller kan føre til fejlinformation i regnskabet". Begrebet anvendes ifølge en fodnote til vejledningen synonymt med det internationalt anvendte udtryk "fraud". En besvigelser forudsætter en bevidst handling i modsætning til fejl, som er opstået uden et bevidst forsøg på at påvirke resultat eller lignende. Besvigelser opdeles endvidere i vejledningen i regnskabsmanipulation og misbrug af aktiver.

Regnskabsmanipulation vil typisk involvere et eller flere medlemmer af ledelsen og kaldes da også for management fraud i den udenlandske litteratur. Formålet med regnskabsmanipulation er at bibringe omverdenen en anden opfattelse af virksomheden end det reelle billede. Vejledningen oplister en række eksempler på regnskabsmanipulation, som dog ikke må anses for udtømmende.

Misbrug af aktiver er typisk den type besvigelser man tænker på, når man hører ordet besvigelser, idet tanken ofte automatisk falder på en medarbejder, som tager af kassen. Misbrug af aktiver kan både involvere medlemmer af ledelsen og medarbejdere i øvrigt. Det totale beløb vil ofte være uvæsentligt i regnskabsammenhæng, selvom der er set eksempler på væsentlige besvigelser af denne karakter. Denne type besvigelser benævnes ofte employee fraud i den internationale litteratur. Vejledningen oplister ligeledes eksempler på denne type besvigelser.

I begge typer af besvigelser vil der være tale om, at den svingagtige adfærd og resultaterne heraf forsøges holdt skjult for omverdenen herunder revisor.

Ansvar

Det vil altid være ledelsens ansvar at forebygge og opdage besvigelser ved at etablere forretningsgange og interne kontroller. Uanset hvor gode forretningsgange en virksomhed har, vil der dog ofte alligevel være en mulighed for, at besvigelser stadig kan finde sted.

Revisors ansvar består alene i at tilrettelægge revisionen således, at han opnår en begrundet overbevisning om, at regnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation, det være sig fra ubevidste fejl såvel som besvigelser. Det fremgår af en fodnote til vejledningen, at "begrundet overbevisning" i denne for-

bindelse anvendes synonymt med det internationalt anvendte "reasonable assurance". Det vil sige, at revisor skal opnå en høj, men ikke fuldstændig overbevisning om, at regnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Den begrundede overbevisning opnås ved at planlægge og udføre revision i henhold til god revisionssskik.

I vejledningens afsnit 2.5 sidste punktum anføres: "Ved besvigelser er der en forøget risiko for væsentlig fejlinformation i regnskabet, fordi besvigelser sædvanligvis søges tilsløret eller skjult for revisor og omverdenen." Dette afsnit er ikke medtaget for at begrænse revisors ansvar til at planlægge og udføre revision i henhold til god revisionssskik, men for at gøre opmærksom på, at der ved enhver revision foreligger en risiko for uopdagede fejl.

Planlægning

Ifølge vejledningens punkt 3.1 skal revisionen "planlægges og udføres på grundlag af revisors vurdering af væsentlighed og risiko, herunder risiko for bevidst fejlinformation i et regnskab og risiko for misbrug af aktiver.

Revisor skal planlægge og udføre revisionen med den fornødne professionelle skepsis og herunder være opmærksom på risikofaktorer eller forhold, der indikerer eller gør klart for revisor, at besvigelser kan forekomme.". Vurdering af risiko for besvigelser er således en integreret del af enhver revision. Den foretagne risikovurdering skal løbende genovervejes igennem hele processen.

Den professionelle skepsis omhandler revisors indstilling til revisionsarbejdet og gælder ikke kun i relation til besvigelser. Begrebet indbefatter, at revisor anlægger en "questioning mind" og en kritisk vurdering af revisionsbeviser. Revisor skal ikke gå ud fra at ledelsen er uærlig, men muligheden skal overvejes.

I et appendiks til vejledningen er oplistet en række forhold og begivenheder, som indikerer en forøget risiko for besvigelser. Listen er dog ikke udtømmende ligesom tilstedeværelsen af en eller flere af forholdene ikke nødvendigvis er ensbetydende med en samlet set forøget risiko for besvigelser.

I forbindelse med vurdering af risikoen for besvigel-

ser kan det være nyttigt at holde sig følgende to karakteristika ved besvigelser for øje:

- Pres eller motiv til at begå besvigelser.
- Mulighed for at begå besvigelser.

Motivet til at begå en besvigelser vil i tilfældet med misbrug af aktiver typisk være et ønske om en direkte finansiell gevinst, mens det i tilfældet med regnskabsmanipulation typisk vil være et ønske om finansiell gevinst af en mere indirekte form f.eks. en gunstig kurs på selskabets aktier i forbindelse med kapitaludvidelse.

Et vigtigt element i risikovurderingen er en vurdering af ledelsens kompetence og integritet. Denne vurdering retter sig primært mod risikoen for regnskabsmanipulation, idet ledelsen jo har mulighed for at undertrykke eller omgå de interne kontroller. Endvidere skal revisor ifølge vejledningen forespørge ledelsen, om der er konstateret besvigelser og om ledelsens vurdering af risikoen for, at der kan forekomme besvigelser. Denne forespørgsel vil primært kunne anvendes i risikovurderingen vedrørende misbrug af aktiver.

Udførelse

Såfremt den foretagne risikovurdering resulterer i en forøget risiko for besvigelser skal revisor fastlægge en revisionsstrategi indeholdende såvel generelle tiltag, som specifikke revisionshandlinger jf. vejledningens afsnit 3.7. Vejledningen oplister eksempler på både generelle tiltag og specifikke revisionshandlinger.

Hvis revisor får mistanke om besvigelser, skal der iværksættes undersøgelser med henblik på at få mistanken be- eller afkræftet. Revisor skal endvidere tage stilling til, hvorvidt han vil inddrage ledelsen heri. Såfremt ledelsen ikke selv er under mistanke, kan revisor aftale med ledelsen, at den selv forestår undersøgelserne.

Vejledningen fastlægger endvidere, at såfremt den daglige ledelse er under mistanke, skal revisor uden ugrundet ophold underrette virksomhedens øverste ledelse. Det er revisor selv, som afgør hvornår, der foreligger en mistanke.

Endeligt skal revisor overveje, hvilken indflydelse konstaterede besvigelser har på revisionen i øvrigt.

Dette gælder bl.a. det modtagne materiales pålidelighed.

Dokumentation

Revisors arbejdsrapporter skal dokumentere den foretagne risikovurdering. I fald det vurderes, at der er en øget risiko for besvigelser skal de planlagte og udførte arbejder rettet mod denne risiko dokumenteres i arbejdsrapporterne.

Rapportering

Vejledningen nævner tre forskellige meddelelsesmidler, som revisor kan anvende i forbindelse med besvigelser:

- revisionsprotokollen
- påtegningen
- en til lejligheden indkaldt generalforsamling.

Meddelelse i revisionsprotokollen til virksomhedens ledelse vil typisk finde anvendelse i tilfælde, hvor revisor har opdaget svagheder i de interne kontroller og forretningsgange, og disse svagheder åbner mulighed for besvigelser, når revisor har en begrundet mistanke om besvigelser eller når revisor har opdaget besvigelser.

Forbehold i påtegningen vil skulle anvendes ved uenighed med ledelsen, dvs. når revisor konstaterer besvigelser og disse ikke afspejler sig i regnskabet eller når konstaterede besvigelser afspejler sig i regnskabet, men ikke er fyldestgørende beskrevet i regnskabet og ved revisionsmæssig usikkerhed dvs. når revisor som følge af besvigelser eller begrundet mistanke herom ikke kan opnå tilstrækkeligt revisionsbevis til at afgøre om regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation.

Supplerende oplysninger i revisionspåtegningen kan finde anvendelse, når en konstateret besvigelser er korrekt indarbejdet og beskrevet i regnskabet, men forholdet alligevel må betegnes som usædvanligt og væsentligt for regnskabet og skal anvendes i tilfælde, hvor revisor har en begrundet formodning om, at medlemmer af ledelsen kan ifalde straf- eller erstatningsansvar. Endvidere vil revisor skulle give oplysning i påtegningen såfremt ledelsen er involveret i besvigelser og ledelsen ikke har efterkommet revisors opfordring til at iværksætte skadesbegrænsende foranstaltninger.

Hvis rapporteringen ikke kan afvente aflæggelse af regnskab skal revisor benytte sig af sin ret til at indkalde til ekstraordinær generalforsamling. Er dette ikke nok, skal revisor overveje andre fremgangsmåder f.eks. politianmeldelse.

Vejledningen fastslår endvidere, at det ikke er god skik som revisor at fratræde i utide, med mindre forholdene er direkte uholdbare for revisor. Såfremt revisor alligevel fratræder i utide eller ikke ønsker genvalg skal det begrundes i revisionsprotokollen.

Afslutning

Det har altid været revisors opgave at opnå en begrundet overbevisning om, at et regnskab ikke indeholder væsentlig fejlinformation. I erklæringsbekendtgørelsen fra 1996 fastslås det, at dette også gælder for misinformation som følge af besvigelser. Selve revisors ansvar i relation til besvigelser fremgår således allerede af anden regulering. Vejledning 21 tydeliggør dog, at revisor skal være ekstra opmærksom på dokumentation af risikovurderingen i relation til besvigelser, ligesom det nu er blevet fastslået, at det ikke er god skik for revisor at fratræde i utide.

Bl.a. Arens & Loebbecke: "Auditing, an integrated approach", 8. udgave (2000), side 145.

Besvigelser er en forretningsrisiko

Af Bjarne Frandsen, Nykredit

Uden aktiv involvering af den interne revisionsfunktion er det svært at se, hvordan ledelsen kan indhente tilstrækkelig objektiv information til at løse sine forvaltningsopgaver, have kendskab til risici for besvigelser eller rapportere effektivt om intern kontrol.

Sådan indleder the European Confederation of Institutes of Internal Auditing (ECIIA) deres 'Position Paper': "The Internal Auditor's role in the prevention of Fraud" (oktober 1999).

Generelt er det opfattelsen, at almindeligt anerkendte danske revisionsprincipper på besvigelsesområdet kom på omgangshøjde med de internationale standarder, jf. ISA 240, da Vejledning 21 blev udgivet i marts 1999. Spørgsmålet er, om vi som revisorer og i denne sammenhæng især som interne revisorer, har tilstrækkelig fokus på mulighederne for aktiv involvering i arbejdet med at forebygge besvigelser. De internationale tendenser går i retning af, at kravene til ledelsens håndtering af forretningsrisici er stigende, og derigennem har det naturligt øget bestyrelsens og direktionens forventninger til, at intern revision yder et aktivt bidrag i arbejdet med at forhindre og afsløre besvigelser.

Ser man i denne sammenhæng på revisionens håndtering af besvigelser, kan det være relevant ganske kort at nævne et par af de internationale rapporter, som gik forud for tilblivelsen af den danske vejledning og samtidig se på, hvad der er sket efter udsendelsen af RV 21.

Treadway-rapporten

Treadway-kommissionen blev oprettet i 1985 med den hovedmålsætning at kortlægge, hvilke faktorer, der ligger bag forbryderisk finansiel rapportering og give anbefalinger på, hvorledes man kan reducere forekomsten heraf. Kommissionen gav i sin rapport i 1987 flere anbefalinger, som gik direkte på det interne kontrolsystem. Vigtigheden af kontrolmiljøet blev understreget, sammen med god forretningskik, kompetente og engagerede eksterne revisorer og en aktiv og objektiv intern revisionsfunktion.

COSO-rapporten

På baggrund af Treadway-rapportens anbefalinger blev bl.a. igangsat et projekt med det formål at give fælles forståelse af begrebet 'intern kontrol' imellem alle parter, og at hjælpe ledelsen med at udøve bedre kontrol over virksomheden. Resultatet af projektet kom i form af den såkaldte COSO-rapport i 1992. Rapporten beskriver en ramme for opbygning af det interne kontrolsystem og gennemgår forudsætningerne for, hvorledes rammen skal kunne fungere i praksis.

Internationalt er principperne for ledelsens pligter i stigende grad inspireret af COSO-begrebsrammen for intern kontrol fra USA, hvilket bl.a. ses af den engelske revisorforening ICAEW's vejledning

"The Combined Code on Corporate Governance". Vejledningen giver anvisninger på:

- hvilke overvejelser, der bør gøres til sikring af gode interne kontroller
- hvad gennemgangen af de interne kontroller skal indeholde
- hvad den årlige gennemgang specifikt skal indeholde
- årlig revurdering af behovet for intern revision i selskaber, som ikke har etableret en revisionsfunktion
- minimumskrav til selskabets rapportering til aktionærene.

Har der i perioden været konstateret svagheder i de interne kontroller, som har medført væsentlige tab eller forpligtelser, foreslås det, at bestyrelsen i årsrapporten oplyser om, hvilke tiltag der er iværksat for at imødegå gentagelser.

Turnbull-rapporten

Den seneste stillingtagen til risikostyring og intern kontrol i UK fremgår af en revisionsvejledning benævnt Internal Control: Guidance for Directors on the Combined Code, udstedt september 1999.

I forbindelse med udsendelsen har London Stock Exchange udsendt en skrivelse, hvori det kræves, at virksomheder noteret på Londonbørsen skal efterleve vejledningens retningslinier fuldt ud allerede for regnskaber, der afsluttes efter 23. december 2000.

Vejledningens grundlæggende syn på intern kontrol er:

- Virksomhedens interne kontrolsystem har en nøglerolle i styringen af risici, som er afgørende for, at virksomheden kan realisere sine mål.

Det fremgår endvidere af rapporten, at virksomhedens interne kontrolsystem skal:

- være integreret i forretningen og virksomhedskulturen og ikke være en separat aktivitet
- hurtigt kunne imødegå ændrede risici både inden for og uden for virksomheden
- indeholde rutiner om øjeblikkelig rapportering til rette niveau af identificerede mangler eller svagheder i kontrollen, samt
- hvilke specifikke tiltag, der er iværksat.

I forbindelse med vejledningens offentliggørelse blev det fremhævet, at det var tilstræbt at frembringe en praktisk vejledning, som kan sikre, at ledelsen er bevidst om virksomhedens væsentlige risici og de aktiviteter, som eksisterer til styring af disse.

Det er værd at hæfte sig ved, at en effekt af Turnbull bliver virksomhedernes revurdering af risikostyringen og gennemgang af de interne kontroller. Det bliver en udfordring for de interne revisorer at positionere sig rigtigt – ikke i frontlinien i rollen som skaber af praksis for risikostyring og intern kontrol – men omvendt heller ikke miste opgaver til andre faggrupper (f.eks. eksterne revisorer). For de engelske interne revisorer er det en fantastisk og måske "once in a career-time opportunity", som for danske revisorer også kan blive aktuel, såfremt det britiske system bliver indført i Danmark.

ECIIA position paper

European Confederation of Institutes of Internal Auditing (ECIIA) følger i deres 'Position Paper': "The Internal Auditor's role in the prevention of Fraud" (oktober 1999) godt op på vejledningerne i Turnbull og tilkendegiver, at det er svært at se, hvorledes ledelsen kan undvære en aktiv involvering af den interne revisionsfunktion, jf. indledningen til denne artikel.

ECIIA slår til lyd for, at der blandt de interne revisorer bør være en stigende forståelse for, at med en aktiv involvering kan den interne revisionsproces yde et afgørende bidrag til forebyggelse af besvigelser ved at påtage sig et medansvar for, at ledelsen forsynes med revisors objektive:

- opfattelse om de interne kontrollers effektivitet
- anbefalinger om forbedringer af kontrollerne
- information om de nyeste teknikker indenfor afsløring og risikovurdering af besvigelser.

Afslutning

Selvom denne artikel har fokuseret på besvigelser, er det vigtigt at understrege, at revisors tilgang til emnet ikke afviger fra den tilgang revisor skal have til enhver risiko som identificeres. Det er vigtigt, at risici for besvigelser indgår i revisors risikovurdering på lige fod med øvrige forretningsmæssige og revisionsmæssige risici, herunder at

revisor ikke undervurderer sit medansvar for, at regnskabet ikke er fejlbehæftet, - også selvom fejlen skyldes besvigelser. Omvendt er det vigtigt, at revisionsindsatsen afstemmes med risiko-niveauet.

I nogle virksomheder er der tradition for, at den interne revision udfører en del overvågningsopgaver og dermed indgår i de kontrolaktiviteter, som skal forebygge og afsløre eventuelle besvigelser.

I andre virksomheder er der en form for "berøringsangst" med henvisning til, at man "kun" skal revidere i henhold til god revisionskik. I den store sammenhæng synes det uvæsentligt, om kontrolaktiviteterne og overvågningen bliver udført af de forretningsansvarlige eller af de interne revisorer, så længe der er konsensus mellem ledelse og revisorer om behovet og karakteren af sådanne opgaver.

Også i denne sammenhæng er det vigtigt, at revisor bruger de IT-værktøjer, der i dag er til rådighed for en effektiv datarevision.

Uanset om det er tilsigtede eller utilsigtede fejl, der forsøges afsløret, er værktøjerne de samme, og har revisor én gang påvist, at bestemte udtræk og sammensætning af data giver en effektiv kontrol og fejlfinding, er det sjældent svært at "sælge" produktet til de forretningsansvarlige. I dagens virksomheder ligger stort set alle nødvendige data lagret elektronisk - inklusive de fejlbehæftede, og så dem der er resultatet af en besvigelser – så det er principielt revisors evner og fantasi, der sætter grænserne for, hvor hurtigt og effektivt fejl og besvigelser kan afsløres!

Det er af afgørende betydning, at revisor regelmæssigt er i dialog med ledelsen i virksomheden om hvilket kontrolmiljø, der er det ønskelige, og hvilke risici ledelsen har identificeret. Som det fremgår af de internationale tendenser, vil de kommende års dialog også have fokus på Assessment of Fraud as a Business Risk som et element i den samlede Risk Management.

Ledelserne vil efterspørge rådgivning og objektive vurderinger af de interne kontrolsystemer, og her har de interne revisionsafdelinger mulighed for at udgøre en forskel og tilføre virksomheden værdi. Også på dette område er det vigtigt, at vi følger

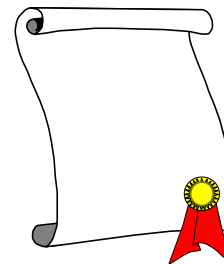
med i timen og forholder os aktivt til, hvad der rør sig på den internationale scene. Inden vi ved af det, er vi måske selv en del af den.

Mærkedage

Bestået CIA - eksamen

Redaktionen ønsker **TILLYKKE** til revisor, **Per Zeilich Hald** for bestået CIA-eksamen.

Bagsmækken

Oplysninger om Foreningen af Interne Revisorer

Foreningens adresse:

Foreningen af Interne Revisorer (IIA)
Vester Farimagsgade 31
1606 København V

☎ 3375 6400 Søren Kongsbo

☎ 3375 6402 Bente Christensen

(indmeldelser, tilmeldinger til
kurser, månedsmøder m.v.)

E-mail: bcc@post.dk

Telefax 3332 9010

☎ 3253 0989 Frede Bech Poulsen

Foreningen af Interne Revisorers bestyrelsesmedlemmer:

Søren Kongsbo (formand)	Post Danmark
Tage Rasmussen (næstformand)	Handelshøjskolen, Århus
Niels Thor Mikkelsen (kasserer)	Danske Bank
Frede Bech Poulsen (sekretær)	
Ane Marie Christensen	Unibank
Peter Birkholm Laursen	Handelshøjskolen, København
John Tyrrestrup	FDB

Jobannoncer

Jobannoncer kan bringes i INFO for kr. 1.500.
Annonceudkast sendes til Foreningens adresse jf.
ovenfor.

CIA-eksamen

Henvendelse angående CIA-eksamen samt forberedelse hertil kan rettes til Tage Rasmussen.
Der kan søges yderligere oplysninger på IIA's hjemmeside (se efterfølgende).

Oplysninger om mærkedage

Oplysninger om mærkedage bedes meddelt til:
Bente Hallberg, Post Danmark, Intern Revision
☎ 3375 6408.

Artikler

Artikler i INFO honoreres med 3 flasker god rødvin.

Næste nummer

Udkommer i august 2001.

Udlån

System Control & Auditability (SAC-Rapporten)

Foreningen har et fuldstændigt eksemplar af SAC-Rapporten, som kan lånes ved henvendelse til Foreningens sekretær på ☎ 3253 0989.

Formålet er at give de medlemmer, der endnu ikke har anskaffet den, en chance for at danne sig et indtryk af den inden bestilling.

“Illustration©MadsBerg2000”

COSO rapporten (Internal Control Integrated Framework), som tidligere har været omtalt på månedsmøderne samt på kurset "Operationel Revision" kan lånes til gennemsyn, før man evt. selv vil anskaffe den fra Orlando.

Rapporten er delt op i 4 bind:

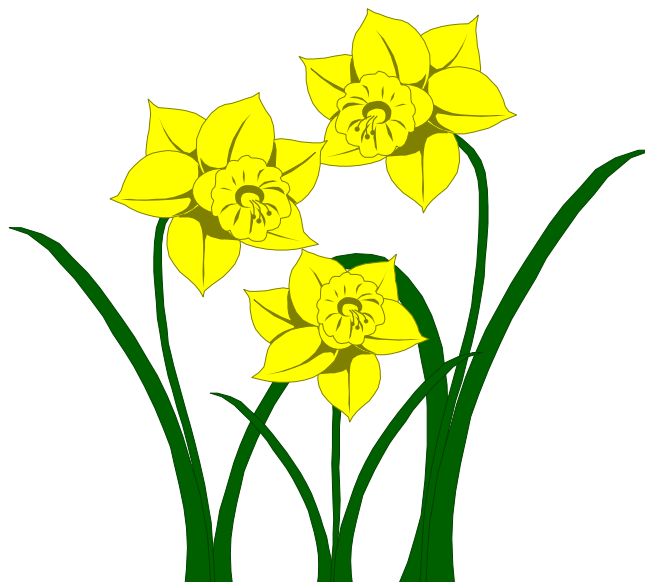
- Executive Summary (7 sider)
- Reporting to External Parties (25 sider)
- Framework (118 sider)
- Evaluation Tools (203 sider)

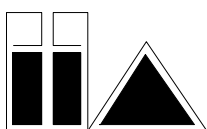
Henvendelse til Foreningens sekretær på
☎ 3253 0989

Oplysninger om diverse hjemmesider

IIA´ hjemmeside	www.theiia.org Se endvidere IIA-INFO nr. 12 www.itaudit.org
IIA, DK´ hjemmeside	www.ii.dk
IIA, UK Chapter	www.ii.org.uk
Outsourcing	www.outsourcing.com Se endvidere IIA-INFO nr. 8
AuditNet	users.aol.com/auditnet
Fraud	users.aol.com/auditnet (derefter vælges FraudNet). Se endvidere IIA-INFO nr. 7
WebTrust	www.fsr.dk www.aicpa.org www.cica.org www.cpaWebTrust.org www.verisign.com (Her findes også en liste over WebTrust certificerede virksomheder).
Anmeldte hjemmesider	www.efs.dk (INFO 13) www.retsinfo.dk (INFO 15) www.acl.com (INFO 16) www.toldskat.dk. (INFO 17)

Foreningen af Interne Revisorer

Prisopgave

I anledning af at IIA (Institute of Internal Auditors) i 2001 fejrer 60-års jubilæum udskriver Foreningen af Interne Revisorer i Danmark en prisopgave.

Første prisen vil være på kr. 15.000,-
og der vil være yderligere to andenpriser på kr. 5.000,-.

Prisopgaverne vil blive bedømt efter kriterierne
for cand. merc. / cand. merc. aud. hovedopgaver.

Emnet for prisopgaven er:

Procesorienteret og risikostyret intern revision og økonomistyring

Der ønskes en analyse indenfor genstandsfeltet moderne revisions- eller økonomistyringskoncepter med udgangspunkt i en forretningsbaseret/procesorienteret opfattelse af virksomheden.

Opgaveskrivere kan frit afgrænse problemstillingen inden for dette brede genstandsfelt, således f.eks.:

- basere opgaven på en konkret virksomhed/case
- gøre opgaven IT-orienteret, herunder også for eksempel specielt med hensyn til e-commerce
- målrette opgaven efter revisions- eller økonomistyringsopgaven generelt, eller efter delaspekter heraf, såsom det finansielle eksterne og interne rapporteringsformål eller system(sikkerheds)- aspektet
- målrette opgaven mod virksomhedens informationssystemer som et element i den interne revisions evaluering af det interne kontrolsystem
- målrette opgaven mod virksomhedens informationssystemer, når dele af virksomhedens aktiviteter outsources eller der er tale om en virtuel virksomhed
- inddrage traditionel finansiell information og/eller internet-baseret elektronisk information
- orientere opgaven efter frameworks som COSO, COBIT, de danske og/eller de internationale revisionsstandarder.

Opgaven skal afleveres til IIA, efter den er bedømt som hovedopgave på et af de nævnte kandidat-studier. Afleveringsfristen er 31. december 2001. Endelig er det en forudsætning, at opgaven kan offentliggøres.

Såfremt yderligere information ønskes, kan der rettes henvendelse til næstformand i foreningen, Docent Tage Rasmussen, Institut for Regnskab, Handelshøjskolen i Århus, Fuglesangs Allé 4, 8210 Århus V, tlf. 89 48 63 71 eller E-mail: tra@asb.dk eller bestyrelsesmedlem Adjunkt Peter Birkholm Laursen, Institut for Regnskab og Revision, Handelshøjskolen i København, Solbjerg Plads 3, C4, 2000 Frederiksberg, tlf. 38 15 23 10, E-mail: pbl.acc@cbs.dk

Se også hjemmesiden for Foreningen af Interne Revisorer: <http://www.iaa.dk>